

מוצאי שבת 12 פברואר 2022

י"א אדר א תשפ"ב

לכבוד: עופר טל, מבקר העירייה

הנדון: התייחסות לטיטוט הביקורת בנושא העסקת משרד רו"ח לביקורת חקירתית

בהמשך להערות שניתנו על ידי לטיטוט הראשונה, להלן מספר הערות נוספות:

(1) עמוד 2 -

2. להלן תודגשנה שתי הוראות הקשורות להעסקת יועצים, כמפורט:

- א. ביום 25.10.2004 פרסם משרד הפנים **נוהל העסקת יועצים ברשות מקומית** (מספרו: 10/2004), ולפיו, בין השאר, אין להעסיק יועצים בתפקידים שמעצם טיבם צריכים להיות מאויישים על ידי עובדי הרשות או במקביל לעובד הרשות הממלא תפקיד דומה. יש להעסיק יועצים חיצוניים רק בתחומים בהם יש הצדקה להיעזר בשירותים מסוג זה ובהתאם לכל דין.
- ב. בהתייחס לתנאי העסקתם של היועצים נוהגת העירייה במקרים רבים לשאוב ולאמץ את הוראות החשב הכללי במשרד האוצר במסגרת ה**וראות התכ"ם** המופצות על-ידו, מאחר שלא קיימות הוראות מחייבות אחרות בנושא המוחלות עליה, ובמטרה לאפשר קיום סדר בתשלומים ושיוויון בין היועצים.

בדיקה לא רישמית שערכתי בנושא מול עורכי דין חיצוניים לעירייה, נאמר לי שנוהל משרד הפנים משנת 2004 אינו הנוהל המאוחר ביותר הרלוונטי לענייננו, או שאינו היחיד. להבנתי, ישנן עיריות בארץ העובדות על פי נוהלים אחרים, ובתמחירים שונים. אבקש ממנכ"ל העירייה לעשות בדיקה מעמיקה בנושא ולהבהיר את מסגרות נוהלי העבודה בנושא זה, למען הסדרת הנושא בעתיד.

לגבי הנחיצות ביועצים חיצוניים - בתחומי הביקורת החקירתית אותה ביצע משרד רו"ח, לצערי לא היו בעיריית חיפה עובדי רשות שתפקידם היה למלא מטלות של איתור כספים "אבודים", כפי שגם היום אין. למרבית הצער, משך שנים רבות התחום היה פרוץ כפי שאפשר לראות בדוגמא של הסכם מת"מ. בדיקת ההסכמים והתשלומים מול מת"מ וחברת גב-ים החלה למעשה באופן לא רישמי על ידי מנהלת אגף הנכסים לשעבר, שהתריעה על כספים רבים שאינם מועברים לעירייה. בהמשכה ביקש מ"מ ראש העיר ויו"ר הועדה המקומית לתכנון ובניה להבין את ההיסטוריה של המתחם בנושא היטלי השבחה. לאחר מספר ישיבות עם הצוותים המקצועיים ברור היה שהנושא מורכב מאד, ושאינן אף גורם שמנהל

ומתכלל סוגייה זו תחת קורת גג אחת. למעשה, לא היה אף גורם שלקח אחריות על הנושא. ולראייה, זמן קצר אחרי שהתחילה הביקורת החקירתית על מת"מ, התגלה כי קיימים הסכמים ההיסטוריים בין עיריית חיפה וגב-ים שבמשך עשרות שנים נזנחו ולא טופלו. במקום לשבח את החלטתה של הנהגת העיר לבדוק את הנושא ולטפל בו, לאחר שמשך שנים לא היה גורם בעירייה שטיפל וריכז את הנושא בצורה מסודרת ורישמית, מצער לראות שדו"ח הביקורת פוסח על הצדדים החיוביים בתהליך זה.

בתחומים של מינהל תקין ונקיון כפיים – ידוע לי על עובדי עירייה לא מעטים החוששים לדבר ולא מעיזים לפתוח תיבות פנדורה, בעיקר כנגד בעלי תפקידים בכירים, מחשש לנקמה. אי אפשר שלא שים לב להתנגדות הבוטה ואף האלימה המתרחשת בימים אלה סביב המאמצים לחשוף בעיות של מינהל תקין, שהחלו על ידי משרד רו"ח. הייתי מצפה מדו"ח הביקורת לשבח תהליך זה.

2) עמוד 12

3. בחברה הכלכלית לא קיים נוהל עבודה העוסק בהתקשרויות עם יועצים ונותני שירותים, ולדברי מנכ"ל החכ"ל, החברה פועלת על-פי הדין החל עליה ובהתאם לנוהלי משרד הפנים. הביקורת ממליצה לחכ"ל לכתוב נוהל עבודה מפורט בעניין זה, שכן הוראות החוק ונוהלי משרד הפנים מעניקים מעטפת לתחום ואינם מפורטים דיים.

כיו"ר החברה הכלכלית, בכוונתי לאמץ את ההנחיה הזו ולהורות על כתיבת נוהל כאמור.

3) עמוד 35

הביקורת מדגישה, כי המצגת כוללת ממצאים ומסקנות שהועלו בדו"ח חברה ב' משנת 2018 ובדו"ח מבקר העירייה לשנת 2014. לגבי האמירה המופיעה בעמוד 3 במצגת, לפיה אין שקיפות, פיקוח ובקרה - אין כל פירוט, ולא נדרשה/נתקבלה התייחסות של מנהל אגף הרכש.

בנוגע לדו"ח הביקורת על הרכש ולהשלכותיו, ברצוני לציין שלאחר חשיפת הממצאים התקיים דיון מקיף בישיבת הנהלה רחבה בהובלת המנכ"ל, מנהל אגף או"ש, חברת משיק המתמחה בהקמת מערכי רכש, ובה היו נוכחים גם מנהל אגף הרכש וכמה מאנשי. ישיבה זו התקיימה ב- 31.5.21, ובה גם אני נכחתי. בישיבה הוצגו שתי מצגות שונות בנושא. זמן מה לאחר הישיבה, לאחר שלמדתי את המצגות לעומק, אף נתתי למנכ"ל את ברכת הדרך להתחיל ולהוביל שינויים עמוקים במבנה הארגוני של האגף, ובנוהלי העבודה שמבוצעים על ידו. אגף הרכש היה מעורב בתהליך, ולראייה, למחרת הדיון הועברה אלי במייל המצגת על ידי מנהל אגף הרכש בעצמו. לאחר כמה שבועות קיבלתי עוד מייל בנושא מעוזרת הגזבר.

לסיכום, הביקורת החקירתית אותה ביצע משרד רו"ח הניעה תהליכים משמעותיים בנושא הרכש בעירייה. לאור כל זאת אבקש ממבקר העירייה לבדוק את התקדמות הטיפול בנושא הרכש דה-פקטו, ולעקוב אחר הפתרון של בעיה זו, שכאמור, ידועה לכל כבר משנת 2014 ולמרות זאת עד היום לא טופלה.

4) עמוד 39

בהתייחסו לדיבידנד שקיבלה העירייה מסר הגזבר לשעבר, כי בשנים קודמות החכ"ל קיבלה דיבידנדים בהתאם להסכמי הדיבידנד שנחתמו עם מת"ם, ובכל מקרה, ניתן לחלק סכומים עצומים של דיבידנדים אם רק רוצים בכך, מאחר ששיעור ההון העצמי לסך הנכסים במאזן הוא גבוה ביותר לחברת נדלין בישראל. לגבי המקדמה בסך 100 מיליון ₪ לעירייה על-חשבון היטל השבחה מסר הגזבר לשעבר, כי מת"ם הסכימה לשלם מקדמה כזו לעירייה רק מפני שהעירייה ויתרה לה על תשלום של סכומי כסף גדולים, שכן 'היעלה על הדעת שחברה עסקית בישראל משלמת מקדמה ע"ח היטל השבחה על חוב שטרם נוצר?!'.

אבקש שמבקר העירייה יבדוק עם הגזבר לשעבר מדוע הוא עצמו לא טיפל בהסדרת התשלומים הללו לעירייה, כשעוד היה בתפקידו, ובמיוחד לאור העובדה שישב בדירקטוריון של מת"ם, הכיר את כל ההסכמים בנושא, ומעל הכל – שימש כגורם המקצועי הראשי האמון על קופת העירייה.

5) נושאים שונים, מעמוד 34 ועד 41.

הנושאים המוצגים בדו"ח אותם בדק משרד רו"ח רובם ככולם חמורים מאד, ומצביעים על התנהלות שאין לעבור עליה לסדר היום, ובמישורים שונים. על ממצאי הביקורת החקירתית בנושא "העמותה" שמעתי לראשונה בישיבת עבודה רחבה, שהייתה קשה מאד ובסופה שאלתי "היכן היו כל שומרי הסף של העירייה משך כל השנים?". התגובות של חלק מגורמי העירייה על הכתוב במסמך זה, והניסיון להמעיט בחשיבות המקרים או בחומרם - צריכה להיבדק על ידי מבקר העירייה לעומק. אבקש מהמבקר להורות על המשך מעקב אחר כל הנושאים הללו.

6) טבלה מעמוד 44 ועד 48

צר לי שאת הנושאים המופיעים בטבלה, ובעיקר את התגובות של אי אילו מגורמי העירייה - לא ראיתי באופן מסודר בטיטת הדו"ח הראשונה. רובם ככולם דורשים בדיקה מעמיקה, ולא רק הסתמכות קצרה ושיטחית על דבריהם של אותם הגורמים, שהינם אמונים על ניהול הנושאים הרשומים בה, וגרוע מזה

– בעלי אחריות על המחדלים לכאורה שהתגלו בה. ככל והנושאים המופיעים בטבלה אינם מטופלים באופן זה או אחר לאחר שכבר התגלו – הרי שהם רק חושפים את אדישות גורמי העירייה לניהול של כספי הציבור, ודורשים בדיקה מעמיקה מדוע גורמים אלה לא פועלים לתיקונם.

כדוגמא אחת לתגובה שהינה רחוקה מלהיות מדויקת - אגרת הבנייה של מת"מ מזרח. אם משרד רו"ח לא היה מציג ליו"ר הועדה המקומית צילומים של אתר הבניה, ואם יו"ר הועדה המקומית לא היה מעלה סימני שאלה האם כבר ניתן היתר כדין (אז גילה שאכן לא ניתן היתר!) ואם הוא לא היה דורש דיון בהול בנושא עם מהנדס העיר ואף מורה על הוצאת צו הריסה לבנייה – איש לא היה יודע שהתשלום לא עבר לעירייה בזמן. צר לי לקרוא את תגובת מנהל אגף הפיקוח, שהינה רחוקה מהאמת מרחק רב. המידע אודות הבנייה ללא היתר לא הגיע ממינהל ההנדסה.

<p>מנהל אגף פיקוח על הבניה מסר לביקורת, כי מתיים הגישה במקביל בקשה להיתר בניה ובקשת היתר חפירה, על מנת לקצר הליכי הקמת מבנים לחבי אינטל. בעת שהיתר הבניה היה בשלבי הסופיים, החלה מתיים בחפירות. מת"מ היתה משלמת בכל מקרה על היתר החפירה (בתוך שבע עד שבעיים מהמועד בו החלה בחפירות) שכן אחרת לא היתה מקבלת היתר בניה. עוד הוא הדגיש, כי העירייה מעודדת התחלות בניה ולא נוהגת להפסיקן אלא פועלת להסדרת החוב הכספי.</p>	<p>הביקורת החקירתית מצאה כי לא שולם היתר הבנייה לעירייה בסך 30 מיליון ש"ח בשנת 2021, למרות שהבנייה (חפירה) החלה ללא היתר. העבודה הופסקה על ידי העירייה. כתוצאה מהתערבותנו, הכסף שולם באותו יום לעירייה.</p>	<p>מינהל ההנדסה / מינהל הכספים</p>	<p>אגרת בנייה מתיים מזרח</p>
---	---	------------------------------------	------------------------------

אבקש ממבקר העירייה להיכנס לעובי הקורה ולבחון את כל אחד מהנושאים שמופיעים ברשימת נושאי עבודתו של רו"ח בכלל ובטבלה זו במיוחד: להכין דו"ח ביקורת עצמאי, ולאחר מכן לבדוק את התנהלות כל גורמי העירייה בעניינם, ומידת הטיפול בנושאים.

לסיכום, כפי שכבר ציינתי, אני מאמצת את כל ההנחיות של מבקר העירייה בנושא ההתקשרויות, ואורה על הסדרת נושא זה באופן מערכתי ומלא.

יחד עם זאת, לאור העובדה שמשרד רו"ח בחן עשרות נושאים שהתנהלו באופן לא תקין בעירייה משך שנים רבות – והיות ואין היום אף גורם שממשיך לעקוב אחר נושאים אלה ולתכלל אותם – אבקש ממשרד מבקר העירייה להיכנס בעצמו לכל אחד ואחד מהנושאים שהוזכרו כאן במהלך שנת העבודה הקרובה, על מנת להפיק את הדו"חות האלה באופן עצמאי, ולוודא מעקב מלא אחר המתרחש בעירייה.

בברכה,
 ד"ר עינת קליש רותם
 ראש עיריית חיפה